

Merkelová versus Macron – reč politikov v televíznych príhovoroch v čase pandémie koronavírusu

Magdaléna Paté

Abstract

Merkel vs Macron – Politicians' Language in Televised Addresses in the Corona Pandemic Period. *The crisis communication in the pandemic period has changed also the political language. Top politicians tried to persuade people to comply with strict measures in televised addresses. The aim of the paper is to analyse the language in the two addresses of A. Merkel and E. Macron held in March 2020. The paper focuses on the argumentative structure and communicative strategies in the addresses. There are some differences visible in the concrete linguistic realisation of the addresses by the same occasion and goal.*

Keywords: televised address, E. Macron, A. Merkel, Pandemic COVID-19, argumentation.

Kľúčové slová: televízny príhovor, E. Macron, A. Merkelová, pandémia koronavírusu, argumentácia

Úvod

Pandémia koronavírusu, ktorá zasahuje Európu od februára 2020 už v niekoľkých vlnách, si vyžiadala doteraz neobvyklé politické riešenia v snahe ochrániť zdravie a životy občanov jednotlivých štátov. Patria sem neoblíbené kroky ako zavedenie núdzového stavu, lockdown – obmedzovanie slobody pohybu a slobody zhromažďovania sa a s tým súvisiace opatrenia – zatváranie škôl, kostolov, divadiel, kín, domovov sociálnych služieb, prevádzok spoločného stravovania, hotelov, obchodov. Ide o obmedzenia, ktoré sa dotkli každého občana v takej miere a tiež na tak dlho, že je to pre občanov bezprecedentné.

Politický jazyk je jazykom verejným a jeho prostredníctvom zasahujú politici do myslenia a konania občanov (Seresová 2017). Úlohou politikov riadiacich štát bolo a je v čase pandémie získať podporu občanov aj pre nepopulárne opatrenia, keďže úspech boja s pandémiou závisel od toho, ako budú občania nariadenia skutočne dodržiavať.

S týmto zámerom vystúpili v televíznom prejave v marci 2020 aj dvaja významní európski politici – Angela Merkelová a Emmanuel Macron. A. Merkelová sa ako nemecká kancelárka 18.3.2020 prihovorila nemeckému národu (Ansprache an die Nation), Emmanuel Macron tak urobil 16.3.2020 večer, keď sa prihovoril Francúzom (Adresse aux Français du Président de la République Emmanuel Macron).

Obaja hovorili s tým istým zámerom, ich prejavy sú však do značnej miery odlišné, hoci majú aj spoločné znaky. Prihovory majú odlišnú argumentačnú štruktúru, využívajú iné komunikačné stratégie.

Cieľom môjho príspevku je analyzovať tieto dva televízne prejavy z jazykového hľadiska a tiež ich porovnať. Všímam si najmä argumentačnú štruktúru príhovorov na základe argumentačných topoi podľa nemeckého jazykovedca Josefa Kleina (2019) a tiež využitie jazykových a štylistických prostriedkov pri jednotlivých typoch argumentácie. Predmetom našej analýzy je jazyk politiky, ktorý je využívaný v komunikácii navonok – politici adresujú svoje posolstvá priamo verejnosti (Štefančík, Dulebová 2017) prostredníctvom televízneho prenosu.

Televízny príhovor ako druh politického textu sa doteraz využíval najmä pri významných spomienkových príležitostiach. Cieľom príspevku je rovnako na základe analýzy televíznych príhovorov prednesených v čase pandémie charakterizovať takýto druh politického textu na základe používaných kategórií – môžeme hovoriť o televíznom príhovore ako súčasti krízovej politickej komunikácie.

Televízny príhovor ako druh politického textu

Termín *politický text* sa vzťahuje v politolingvistike na písaný, ale aj hovorový text (Niehr 2014; Cingerová, Dulebová, Štefančík 2021). Text je považovaný za primárnu jednotku jazykovej činnosti, ktorou sa uskutočňuje používanie jazyka v politike. Jednotlivé texty sú reprezentantami istej skupiny textov, istého druhu textov. Tieto sú súčasťou nášho jazykového povedomia a politik si vyberie podľa situácie taký druh textu, aby presadil vlastný zámer (Girnth 2002).

Klein (2000) uvádza ako kritériá klasifikácie politických textov nasledovné kategórie: emitent (rečník, autor), adresát a základná komunikatívna funkcia textu. Tie považuje zároveň za kľúčové kategórie pri opise jednotlivých druhov textov. Napriek tomu je zrejmé, že tieto pragmatické kategórie nie sú postačujúce pre lingvistický opis textov a je potrebné ich doplniť o ďalšie tematické, gramatické a lexikálne kategórie.

Televízny príhovor je druh politického textu, ktorý môžeme zaradiť do oblasti skúmania politickej rétoriky, keďže ide o hovorený text. Ide o text stredného rozsahu prednášaný ústne v televízii na základe rukopisu. Emitentom televízneho prejavu je politik zastávajúci jeden z najvyšších postov v štáte (prezident, predseda vlády, predseda zákonodarného orgánu). Adresátom je verejnosť vo forme televízneho publika. Najvyšší predstavitelia štátu sa na verejnosť obracajú televíznym príhovorom pravidelne napr. pri príležitosti štátnych sviatkov alebo z príležitosti končiaceho sa alebo začínajúceho sa kalendárneho roka. Ako príklad môžeme uviesť francúzskeho prezidenta, ktorý sa občanom prihovára prostredníctvom televízie vždy na štátny sviatok 14.7. (Fête national) a potom 31.12. o 20.00 v štátnej televízii. Podobne je to aj v Nemecku – kde je televízny príhovor spolkového kancelára alebo prezidenta spájaný s istou tradíciou, akou je napr. štátny sviatok. Príhovor sa tematicky dotýka udalostí pamätného dňa, pričom sa zohľadňuje aj aktuálna politická situácia (Girnth 2015).

Pri skúmaní základnej funkcie televízneho prejavu ako politického textu máme na zreteli skôr príhovor z príležitosti nejakej udalosti v dejinách národa a vtedy zvolený vrcholný predstaviteľ štátu vyjadruje základné hodnoty spoločnosti a nepriamo tým získava podporu pre vlastnú osobu alebo politiku. Z jazykového hľadiska používajú politici všeobecne zrozumiteľnú lexicu, emotívny a hodnotový slovník, ktorý má vyvolať pozitívne pocity.

Televízny prejav ako druh textu politickej rétoriky v období krízy, teda súčasť krízovej komunikácie, má persuzívny charakter. Základnou komunikatívnou funkciou televízneho prejavu v čase krízy je presvedčiť občanov o správnosti nastoleného riešenia krízy a získať ich aktívnu podporu, ktorá sa prejaví želaným konaním resp. nekonaním.

Analýza prejavov Angely Merkelovej a Emmanuela Macrona z marca 2020

Merkelová aj Macron sa vo svojich televíznych príhovoroch obracajú na všetkých občanov, avšak každý používa iné oslovenie. A. Merkelová hovorí *Liebe Mitbürgerinnen, liebe Mitbürger*, (*Milé spoluobčianky, milí spoluobčania,...*) a stavia sa tak do pozície jednej z občanov, ktorá už navyše vo svojom živote zažila obmedzenia slobody pohybu, a preto je pre ňu prípustné len ako krajné riešenie (*Für jemandem wie mich, für die Reise- und Bewegungsfreiheit ein schwer erkämpftes Recht waren, sind solche Einschränkungen nur in der absoluten Notwendigkeit zu rechtfertigen*). (*Pre niekoho ako som ja, pre ktorú bola sloboda cestovania a pohybu ťažko vybojované právo, sa takéto obmedzenia dajú obhájiť len v absolútnej nevyhnutnosti.*)

Macron oslovuje poslucháčov inak: *Françaises, Français,...(Francúzky, Francúzi,...)*. Takéto oslovenie je možné vo Francúzsku, kde integračná politika nepriznáva žiadne národnostné menšiny či skupiny. Oslovuje tak všetkých obyvateľov Francúzska a je v súlade s nasledovným textom, kde cítiť silnú spojitosť s francúzskym národom a republikou.

A. Merkelová sa ďalej stavia do pozície obrankyne demokracie a jej hodnôt. Vo svojom príhovore sa odvoláva na otvorenú demokraciu, kde občania rozumejú rozhodnutiam politikov, lebo poznajú dôvody ich konania.

Das gehört zu einer offenen Demokratie: dass wir die politischen Entscheidungen auch transparent machen und erläutern. Dass wir unser Handeln möglichst gut begründen und kommunizieren, damit es nachvollziehbar wird. (K otvorenej demokracii patrí, že politické rozhodnutia robíme tiež transparentne a vysvetľujeme. Že naše konanie, ako sa len dá dobre zdôvodňujeme a komunikujeme, aby bolo pochopiteľné).

V príhovore používa slovesá *transparent machen, erläutern, erklären* (vysvetliť), *vermitteln* (sprostredkovať znalosť), *begründen* (zdôvodniť), *kommunizieren*

Príhovor E. Macrona zo 16.3.2020 je nutné rozumieť v kontexte vývoja, keďže nadväzuje na televízny príhovor z 12.3.2020 a aj sa naň odvoláva. V príhovore z 12.3.2020 totiž Macron ohlásil, že naplánované prvé kolo komunálnych volieb sa bude konať napriek zhoršujúcej sa pandemickej situácii v riadnom termíne v nedeľu 15.3.2020, a tak sa aj stalo.

Pri hodnotení argumentácie obsiahnutej v príhovoroch sa opierame o rozdelenie na typy argumentácie podľa Kleina (2019). V oboch prejavoch sa stretávame s viacerými typmi argumentácie (topoi). Oboznamujú s pandemickou situáciou (dátový topos) a tiež ju hodnotia (valuačný topos). Ak sa politik pri zdôvodňovaní svojich rozhodnutí opiera o všeobecné princípy, hodnoty a normy, ide o topos princípov. V analyzovaných príhovoroch bolo viackrát zdôvodnené konanie so zreteľom na dosiahnutie istého cieľa – tzv. finálny (účelový) topos. Okrem týchto základných argumentačných vzorcov sa v príhovoroch vyskytujú aj iné. Konzekvenčný topos používajú politici, ak poukazujú na dôsledky konania alebo nekonania. Pri topose autorít sa politik odvoláva napr. na vedecké authority – virológov, imunológov, epidemiológov. Z argumentov, ktoré môžeme rozdeliť na vyššie spomenuté topoi, vyplýva ako dôsledok podpora politického konania.

• **Dátový a valuačný topos**

Predstavenie aktuálnej situácie a jej hodnotenie tvorí podstatnú časť argumentácie v oboch príhovoroch. Možno hovoriť o akomsi argumentačnom rámci. A. Merkelová hodnotí situáciu spojenú s pandémiou koronavírusu ako vážnu:

Es ist ernst. Nehmen Sie es auch ernst. Seit der Deutschen Einheit, nein, seit dem Zweiten Weltkrieg gab es keine Herausforderung an unser Land mehr, bei der es so sehr auf unser gemeinsames solidarisches Handeln ankommt. (Je to vážne. Berte to tiež vážne. Od znovu zjednotenia Nemecka, nie, od druhej svetovej vojny, nečelila naša krajina žiadnej inej výzve, pri ktorej by tak záležalo na našom spoločnom solidárnom konaní.)

Dies ist eine dynamische Situation, ... (Toto je dynamická situácia,...). Diese Situation ist ernst und sie ist offen. (Táto situácia je vážna a je otvorená).

Pri predstavovaní aktuálnej situácie opisuje problémy, ktorá spôsobila pandémie v každodennom živote:

Millionen von Ihnen können nicht zur Arbeit, Ihre Kinder können nicht zur Schule oder in die Kita, Theater und Kinos und Geschäfte sind geschlossen, und, was vielleicht das Schwerste ist: uns allen fehlen die Begegnungen, die sonst selbstverständlich sind. (Milióny z vás nemôžu do práce, vaše deti nemôžu do školy alebo do jaslí, divadlá a kiná a obchody sú zatvorené a, čo je snád' najťažšie: nám všetkým chýbajú stretnutia, ktoré sú inak samozrejmé).

Macron na zdôraznenie vážnosti situácie využíva metaforu vojny, boja a preto používa vojenský slovník. Šesť krát na viacerých miestach, vždy na začiatku novej podtémy, opakuje vetu *Nous sommes en guerre*. (*Sme vo vojne.*), čím posilňuje svoju argumentáciu. Vyzýva k všeobecnej mobilizácii:

Nous sommes en guerre, en guerre sanitaire, certes : nous ne luttons ni contre une armée, ni contre une autre Nation. Mais l'ennemi est là, invisible, insaisissable, qui progresse. Et cela requiert notre mobilisation générale. (Sme vo vojne, v zdravotníckej vojne celkom určite: nebojujeme ani proti nejakej armáde, ani proti inému národu. Ale nepriateľ je tu, neviditeľný, nezastaviteľný, ktorý postupuje. A toto vyžaduje našu všeobecnú mobilizáciu).

Výrazy z militantného slovníka ako *vojna, nepriateľ, všeobecná mobilizácia, armáda, bojovať, boj* majú na jednej strane zdôrazniť vážnosť situácie, na druhej strane je obraz vojny metaforou, ktorá má osloviť a povzbudiť občanov v boji s vírusom, t. j. dodržiavať protipandemické opatrenia. Macron hodnotí situáciu ako vojnový stav a to je hlavným argumentom pre zavedenie prísnych opatrení.

Ku koncu príhovoru hodnotí situáciu znovu, už ale menej expresívnym slovníkom:

...la France vit un moment tres difficile. (Francúzsko prežíva veľmi ťažké chvíle.)

- **Topos autorít**

Ako bolo spomínané vyššie, argumentom pre isté, najmä negatívne vnímané konanie, môže byť odvolanie sa na vyššie authority. V prípade pandémie sú to vedci, lekári, odborníci na infekčné choroby. E. Macron používa tento typ argumentu na bezprostredné uvedenie reštriktívnych opatrení.

Les scientifiques le disent, c'est la priorité absolue. C'est pourquoi, après avoir consulté, écouté les experts, le terrain et en conscience, j'ai décidé de renforcer encore les mesures... (Vedci hovoria, že je to absolútna priorita. Preto som sa po konzultovaní, po vypočutí si odborníkov a ľudí priamo v teréne s uvažovaním rozhodol opatrenia ďalej posilniť ...).

Merkelová v rámci spomínanej otvorenosti a transparentnosti uvádza aj zdroje svojich poznatkov, aby tak získali jej argumenty týkajúce sa sprísnenia opatrení na sile:

...alles was ich Ihnen dazu sage, kommt aus den ständigen Beratungen der Bundesregierung mit den Experten des Robert-Koch-Instituts und anderen Wissenschaftlern und Virologen“ (všetko, čo vám k tomu poviem pochádza z neustálych porád spolkovej vlády s expertami z Inštitútu Róberta Kocha a inými vedcami a virológmi).

- **Finálny (účelový) topos**

Ďalšou možnosťou argumentovať je poukázať na cieľ, ktorý chceme dosiahnuť a ním zdvôvodniť vyžadované konanie. Macron využíva tento spôsob argumentácie vo svojom prihovore nasledovne:

...tout notre engagement, toute notre énergie, toute notre force, doivent se concentrer sur un seul objectif : ralentir la progression du virus. (...všetok náš záujem, všetka naša energia, všetka naša sila, musia byť zamerané na jeden cieľ: spomaliť šírenie vírusu).

Merkelová argumentuje podobne:

Solange das so ist, gibt es nur eines, und das ist die Richtschnur all unseres Handelns: die Ausbreitung des Virus zu verlangsamen, sie über die Monate zu strecken und so Zeit zu gewinnen. (Kým je to tak, existuje len jedno, a to je základné smerovanie všetkého nášeho konania: spomaliť šírenie vírusu, predĺžiť ho na mesiace a tak získať čas).

Slovo *čas* používa v danom odseku ešte dvakrát. Cieľom prísnych opatrení je získať čas, aby vedci vyvinuli vhodný liek a vakcínu a rovnako je potrebný čas na to, aby chorí mohli dostať čo najlepšiu starostlivosť. Kľúčové slovo *čas* použité trikrát po sebe priťahuje pozornosť poslucháčov, ktorí si majú byť vedomí hlavného cieľa opatrení. Na inom mieste Merkelová ešte raz jednoznačne konštatuje:

Also: Es geht darum, das Virus auf seinem Weg durch Deutschland zu verlangsamen. Und dabei müssen wir, das ist existentiell, auf eines setzen: das öffentliche Leben soweit es geht herunterzufahren. (Teda ide o to, aby sme spomalili vírus na jeho ceste Nemeckom. A pritom musím, to je existenciálne, vsadiť na jedno: obmedziť verejný život koľko sa dá).

- **Topos princípov**

Politik v tomto prípade argumentuje odvolávajúc sa na spoločné hodnoty, normy, princípy. Merkelová v značnej miere využíva práve tento typ argumentácie. Používa adjektíva ako *gemeinsam*, *solidarisch*, *unsolidarisch* podstatné mená - ako *Gemeinschaft* (spoločenstvo), *Demokratie* zamená *wir*

(my), jede (každá) a jeder (každý), unser. Používaním zámen *my* a *nás* sa politik dáva do pozície jedného z občanov. Nehovorí o spoločnosti, ale o spoločenstve a spoločnom solidárnom prístupe. Apeluje na občanov, aby dodržiavali pravidlá, prosí ich, aby neverili neovereným správam. Odvoláva sa na princípy ako sú *Zuneigung* (náklonnosť), *Freundschaft* (priateľstvo), *einander beistehen* (stáť vedľa seba, stáť pri niekom), *gemeinsames solidarisches Handeln* (spoločné solidárne konanie),

Wir sind eine Gemeinschaft, in der jedes Leben und jeder Mensch zählt. (Sme spoločenstvom, v ktorom záleží na každom živote a na každom človeku).

Merkelová poukazuje v príhovore na vzájomnú podmienenosť a odkázanosť medzi jednotlivcom a spoločenstvom, čo má byť motiváciou pre konanie vo výzvach smerujúcich k občanom (Spieß 2021).

- **Konzekvenčný topos**

Politici využívajú tento druh argumentácie, keď poukazujú na pozitívne dôsledky dodržiavania, prípadne negatívne dôsledky nedodržiavania opatrení. Merkelová využíva argumentáciu konzekvenciami nasledovne:

Deutschland hat ein exzellentes Gesundheitssystem, vielleicht eines der besten der Welt. Das kann uns Zuversicht geben. Aber auch unsere Krankenhäuser wären völlig überfordert, wenn in kürzester Zeit zu viele Patienten eingeliefert würden, die einen schweren Verlauf der Coronainfektion erleiden. (Nemecko má vynikajúci systém zdravotníctva, snáď jeden z najlepších na svete. To nám môže dávať pocit bezpečia. Ale aj naše nemocnice by boli celkom preťažené, keby v najbližšej budúcnosti prijali príliš veľa pacientov, ktorí by mali ťažké priebeh infekcie koronavírusu).

Macron reaguje na nedodržiavanie opatrení a vyzýva na zmenu správania:

Même si vous ne présentez aucun symptôme, vous pouvez transmettre le virus. Même si vous ne présentez aucun symptôme, vous risquez de contaminer vos amis, vos parents, vos grands-parents, de mettre en danger la santé de ceux qui vous sont chers. (Aj keď neprejavujete žiaden symptóm, môžete prenášať vírus. Aj keď neprejavujete žiaden symptóm, riskujete, že nakazíte vašich priateľov, vašich rodičov, vašich starých rodičov, že ohrozíte zdravie tých, ktorí sú vám drahí).

Záver

V čase pandémie predstavuje komunikácia politických aktérov smerom k obyvateľstvu dôležité opatrenie, aby zdôvodnili a legitimovali politické rozhodnutia. Spiešová (2021) hovorí o tzv. krízovej komunikácii, ktorú si vyžiadala kríza spojená s pandemiou koronavírusu. Jazyk politikov hrá rozhodujúcu úlohu, lebo práve prostredníctvom politickej reči sa sprostredkujú vajú rozhodujúce sociálne udalosti, politické konanie a štátne opatrenia.

Oba analyzované televízne príhovory sa uskutočnili na začiatku pandémie a boli spojené s vysokou sledovanosťou a doteraz rezonujú v Nemecku a vo Francúzsku.

Hoci príležitosť a účel prejavu, a do veľkej miery aj argumentačné vzory, boli pri oboch televíznych prejavoch rovnaké, konkrétna jazyková realizácia sa do veľkej miery líši. Jazykové a štylistické prostriedky použité v prejavoch sú rozdielne, čo súvisí tiež so štýlom vládnutia v Nemecku a Francúzsku (federálny štát versus centralizmus).

Pri porovnaní televíznych prejavov Merkelovej a Macrona pri zavádzaní prísnych protipandemických opatrení sa ako hlavný rozdiel ukazuje vysoká emotívnosť Macronovho prejavu, ktorý sa stavia do pozície vodcu národa „vedúceho vojnu“. Kým Merkelová predstavuje samu seba ako obhajkyňu otvorenej demokracie, Macron vyzýva do boja. Podstatu rozdielu medzi dvoma prejavmi nám veľmi dobre vyjadrujú posledné vety, ktoré politici použili. U Angely Merkelovej to bolo:

Passen Sie gut auf sich und auf Ihre Liebsten auf. Ich danke Ihnen. (Dávajte dobre pozor na seba a svojich blízkych. Ďakujem Vám).

Emmanuel Macron použil na konci slová, ktorými zvyčajne končí svoje príhovory k občanom:

Je sais mes chers compatriotes pouvoir compter sur vous. Vive la République, vive la France! (Viem, drahí moju spoluobčania, že s Vami môžem rátať. Nech žije republika, nech žije Francúzsko!).

Kým A. Merkelová vysvetľuje a logickými argumentami vyzýva občanov k spolupráci a plneniu nariadených opatrení, E. Macron pôsobí na ich emócie a takýmto spôsobom ich chce priviesť k plneniu opatrení ako k forme boja. Možno to dobre vidieť pri finálnom topose, kedy Merkelová detailne a logicky vysvetľuje, prečo je potrebné získanie času, čo označuje za hlavný cieľ opatrení. Macron ďalej nevysvetľuje, len vyzýva občanov, aby obetovali všetko na dosiahnutie tohto cieľa.

Spoločným znakom oboch príhovorov je jednoduchý, zrozumiteľný jazyk. Televízne príhovory sú určené všetkým občanom, majú osloviť čo najširšie spektrum, preto neobsahujú komplikované vetné konštrukcie, ani zložité slová. Z tohto hľadiska sú vhodné aj ako autentický didaktický materiál vo výučbe cudzích jazykov – či už pri nácviku počúvania s porozumením, prípadne možno využiť prepis príhovorov na prácu s textom.

Pri používaní pragmatických kategórií pre klasifikáciu politických textov si všímame emitenta, adresáta a základnú funkciu textu, ako bolo spomínané vyššie. Na rozdiel od televízneho príhovoru pri rôznych pamätných príležitostiach má televízny prejav v čase pandémie inú základnú funkciu. Má persuzívny charakter, vysoko postavený politik má aj váhu svojej funkcie a inak zriedkavým využívaním televízneho prejavu zdôrazniť vážnosť situácie. Používa rôzne persuzívne stratégie, ktoré majú osloviť čo najviac občanov a dosiahnuť plnenie nepopulárnych opatrení. Základná funkcia textu je tak presvedčanie občanov k istému konaniu, resp. nekonaniu v záujme celej spoločnosti nachádzajúcej sa v stave krízy.

Pri skúmaní argumentačných vzorcov (topoi) možno konštatovať, že argumentačný rámec tvoril v oboch prípadoch dátový alebo valuačný topos. Hlavným argumentom, ktorý tvoril rámec celého príhovoru, bola vážna pandemická situácia. Kým u A. Merkelovej bola situácia v Nemecku zobrazená ako súhrn rôznych zásahov do bežného každodenného života, Macron emotívne vykresľuje situáciu ako vojnový stav, využíva metaforu vojny a vojnový slovník.

Obaja politici využívajú pri svojej argumentácii topos autorít – chcú zdôrazniť, že nie oni sami rozhodujú, ale radia sa s odborníkmi, ktorí dávajú rozhodnutím legitimitu. Merkelová aj Macron sa na viacerých miestach odvolávajú na odborníkov, pričom Merkelová je konkrétnejšia (odvoláva sa na Inštitút Róberta Kocho).

Excerpované texty

ADRESSE AUX FRANÇAIS DU PRÉSIDENT DE LA RÉPUBLIQUE
EMMANUEL MACRON, 16 mars 2020
<<https://www.youtube.com/watch?v=mhklV9uOvTQ&t=39s>> [10. 9. 2021].

PRESSE- UND INFORMATIONSAMT DER BUNDESREGIERUNG
(2020): *Fernsehansprache von Bundeskanzlerin Angela Merkel am 18.3.2020*. <<https://www.youtube.com/watch?v=WVVguPhA1Z0>> [10. 9. 2021].

Literatúra

- CINGEROVÁ, N.; DULEBOVÁ, I.; ŠTEFANČÍK, R. (2021): *Politická lingvistika*. Bratislava: EKONÓM.
- GIRNTH, H. (2015): *Sprache und Sprachverwendung in der Politik*. Berlin: De Gruyter.
- KLEIN, J. (2000): Textsorten im Bereich politischer Institutionen. In: BRINKER, K.; ANTOS, G.; HEINEMANN, W.; SAGER, S. F. (eds.): *Text- und Gesprächslinguistik. Linguistics of text and conversation*. Berlin, New York: De Gruyter, s. 732-755.
- KLEIN, J. (2019): Redegattungen/Textsorten der politischen Rhetorik und ihre Charakteristika. Ein Überblick. In: BURKHARDT, A. (ed.): *Handbuch Politische Rhetorik*. Berlin/Boston: De Gruyter, s. 327-350.
- NIEHR, T. (2014): *Einführung in die Politolinguistik. Gegenstände und Methoden*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- SERESOVÁ, K. (2017): Jazyk politiky a jeho funkcie. In: ŠTEFANČÍK, R. (ed.): *Jazyk a politika. Na pomedzí lingvistiky a politológie II*. Bratislava: EKONÓM, s. 15-20.
- SPIESS, C. (2021): »Dieser Fehler ist einzig und allein mein Fehler« – Politische Kommunikation im Zeichen der Corona-Pandemie. *Zeitschrift für Literaturwissenschaft und Linguistik*, (2021): 1-25. doi: 10.1007/s41244-021-00207-1.
- ŠTEFANČÍK, R.; DULEBOVÁ I. (2017): *Jazyk a politika: Jazyk politiky v konfliktnnej štruktúre spoločnosti*. Bratislava: EKONÓM.

Kontakt:

Ing. Mgr. Magdaléna Paté, PhD.

Katedra nemeckého jazyka	Department of German Language
Fakulta aplikovaných jazykov	Faculty of Applied Languages
Ekonomická univerzita v Bratislave	University of Economics Bratislava
E-mail Address: magdalena.pate@euba.sk	

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2951-8722>